

Μαρούσι, 06-03-2025

Αριθ. Πρωτ.: 5965

Δ/ΝΣΗ ΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

Πληροφορίες: Ι.Κοντοπούλου

Τηλέφωνο: 210 6151177

E-mail: ikontop@eett.gr

ΠΡΟΣ: Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης
Υπηρεσία Συντονισμού
Γραφείο Νομικών και Κοινοβουλευτικών Θεμάτων
Υπόψη: Α. Κεχαγιόγλου
e-mail: ke@mindigital.gr; a.kechagioglou@mindigital.gr

ΘΕΜΑ : Απάντηση στην υπ' αρ. 3604/21.2.2025 Ερώτηση του βουλευτή κ. Ν. Παπαδόπουλου με θέμα: «Λογοκρισία στο ελληνικό Facebook»

ΣΧΕΤ: α) Η υπ' αρ. 3604/21.2.2025 Ερώτηση στο πλαίσιο
κοινοβουλευτικού ελέγχου
β) Το Α. Π. 6803 ΕΞ 2025 /27-2-2025 έγγραφό σας (αρ. πρωτ. ΕΕΤΤ
5500/28-2-2025)

Σε απάντηση της ανωτέρω Ερώτησης (σχετ. α), που διαβιβάστηκε στην υπηρεσία μας με το υπό στοιχείο β) σχετικό και στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Ε.Ε.Τ.Τ., ως Συντονιστή ψηφιακών υπηρεσιών (άρθρο 4 Ν. 5099/2024), θα θέλαμε να σας ενημερώσουμε για τα παρακάτω, σχετικά με προς το πώς μπορεί να συμβάλει η «Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες» στην προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και την αντιμετώπιση της λογοκρισίας:

1. Από τις 17 Φεβρουαρίου 2024 ετέθη σε πλήρη εφαρμογή σε όλες τις χώρες της Ένωσης ο Κανονισμός (ΕΕ) 2022/2065, ευρύτερα γνωστός ως Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες ή DSA (εφεξής «Πράξη»), που έχει ως βασικό στόχο να δημιουργήσει ένα ασφαλέστερο επιγραμμικό περιβάλλον για τους ψηφιακούς χρήστες, καθώς και να προστατεύσει τα θεμελιώδη δικαιώματα στον ψηφιακό κόσμο, θεσπίζοντας νέους κανόνες που αφορούν:

- την καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων προϊόντων, υπηρεσιών και πληροφοριών, με πλήρη σεβασμό του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων,

- την αντιμετώπιση των κοινωνικών κινδύνων στο διαδίκτυο,
- την ιχνηλασιμότητα των εμπορών στις διαδικτυακές αγορές,
- τα μέτρα διαφάνειας για τις διαδικτυακές πλατφόρμες,

- την ενισχυμένη εποπτεία των πολύ μεγάλων πλατφορμών.

2. Με την Πράξη οφείλουν να συμμορφώνονται όλοι οι πάροχοι ενδιαμέσων ψηφιακών υπηρεσιών που συνδέουν χρήστες με περιεχόμενο, προϊόντα και υπηρεσίες στην ενιαία αγορά της ΕΕ, είτε είναι εγκατεστημένοι εντός της Ένωσης είτε εκτός αυτής. Στις υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνονται τα κοινωνικά δίκτυα (Facebook κλπ.), οι πλατφόρμες διαμοιρασμού περιεχομένου, οι διαδικτυακές πλατφόρμες ταξιδιών και καταλυμάτων, οι διαδικτυακές αγορές, κλπ.

Οι κανόνες είναι αναλογικοί προς το μέγεθος και τον αντίκτυπο των εταιρειών στην κοινωνία. Οι πολύ μικρές πλατφόρμες απαλλάσσονται από τις περισσότερες υποχρεώσεις. Για τις πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες (VLOP¹) και τις πολύ μεγάλες μηχανές αναζήτησης (VLOSE) με περισσότερους από 45 εκατομμύρια ενεργούς χρήστες ισχύουν αυστηρότεροι κανόνες, λαμβανομένου υπόψη του καίριου ρόλου που διαδραματίζουν στο ηλεκτρονικό εμπόριο, στη διάδοση πληροφοριών και στη διευκόλυνση της ανταλλαγής απόψεων και ιδεών.

3. Όλες οι ψηφιακές πλατφόρμες που απευθύνονται σε πολίτες της Ε.Ε., όπως είναι και τα κοινωνικά δίκτυα, πρέπει να εφαρμόσουν σειρά μέτρων που αποσκοπούν στην καλύτερη προστασία των χρηστών και την ενίσχυση της διαφάνειας. Σε αυτά περιλαμβάνονται:

- μέτρα **καταπολέμησης των παράνομων αγαθών και υπηρεσιών και του παράνομου περιεχομένου² στο διαδίκτυο, με σεβασμό προς την ελευθερία της έκφρασης**, όπως ένας εύχρηστος μηχανισμός για την επισήμανση του εν λόγω περιεχομένου από τους χρήστες, καθώς και για τη συνεργασία των πλατφορμών με «αξιόπιστες πηγές επισήμανσης παράνομου περιεχομένου». Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ταχεία αντίδραση σε φαινόμενα όπως: ψευδείς ειδήσεις, προπαγάνδα, ρητορική μίσους, τρομοκρατικό περιεχόμενο κλπ..

- απαιτήσεις σχετικά με τους όρους της υπηρεσίας, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των θεμελιωδών δικαιωμάτων

- **χρήση εργαλείων που δίνουν στους χρήστες τη δυνατότητα προσβολής αποφάσεων όταν το περιεχόμενο των χρηστών αφαιρείται ή περιορίζεται**

- μέτρα διαφάνειας ευρείας εμβέλειας για τις διαδικτυακές πλατφόρμες, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για τους αλγορίθμους που χρησιμοποιούνται για τις συστάσεις·

- απαγόρευση της διαφήμισης που απευθύνεται σε παιδιά και της χρήσης ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για τη στόχευση διαφημίσεων

¹ Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδιόρισε μέχρι στιγμής 23 VLOP και 2 VLOSE: AliExpress, Amazon Store, AppStore, Bing, Booking.com, Facebook, Google Play, Google Maps, Google Search, Google Shopping, Instagram, LinkedIn, Pinterest, Pornhub, Shein, Snapchat, Stripchat, Temu, TikTok, Wikipedia, X (πρώην Twitter), XNXX, XVideos, YouTube, Zalando.

² Παράνομο περιεχόμενο μπορεί να είναι π.χ. τρομοκρατικό περιεχόμενο, ρητορική μίσους, παράνομες υπηρεσίες όπως ο παράνομος ηλεκτρονικός τζόγος, μη ασφαλή προϊόντα ή προϊόντα παραποίησης/απομίμησης, χρήση ιδιωτικών εικόνων (φωτογραφιών, βίντεο) χωρίς συναίνεση, χρήση υλικού που προστατεύεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας χωρίς έγκριση, υλικό σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, κλπ.

(φύλο, γενετήσιος προσανατολισμός, φυλή, θρησκεία ή πολιτικές πεποιθήσεις)

- απαγόρευση του «παραπλανητικού σχεδιασμού», δηλαδή παραπλανητικών διεπαφών σχεδιασμένων με σκοπό να εξαπατούν τους χρήστες ώστε, για παράδειγμα, να εγγράφονται σε υπηρεσίες χωρίς να το συνειδητοποιούν.

4. Ειδικό καθεστώς πρόσθετων απαιτήσεων ισχύει για τις πολύ μεγάλες διαδικτυακές πλατφόρμες ή μηχανές αναζήτησης, οι οποίες, μεταξύ άλλων, υποχρεούνται:

- να διενεργούν ευρείες ετήσιες αξιολογήσεις των συστημικών κινδύνων που ενέχουν, όπως η παραπληροφόρηση, η χειραγώγηση κατά τη διάρκεια εκλογών, η κυβερνοβία κατά των γυναικών και η κακοποίηση ανηλίκων και να καταρτίζουν σχέδια, υποβαλλόμενα σε ελέγχους, για τον μετριασμό των κινδύνων αυτών. Για παράδειγμα, θα πρέπει να προβαίνουν σε ολοκληρωμένη αξιολόγηση των κινδύνων για τα θεμελιώδη δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένης της **ελευθερίας της έκφρασης**, της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, της ελευθερίας και της πολυφωνίας των μέσων ενημέρωσης στο διαδίκτυο, καθώς και των δικαιωμάτων του παιδιού.

- να διαθέτουν μηχανισμό αντιμετώπισης κρίσεων. Αυτός θα πρέπει να περιλαμβάνει μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται όταν η πλατφόρμα τους χρησιμοποιείται για την ταχεία διάδοση της παραπληροφόρησης.

- να παρέχουν πρόσβαση στα δεδομένα τους σε ερευνητές και αρχές, ώστε να ελέγχεται ο τρόπος λειτουργίας τους.

- να διατηρούν δημόσιο αποθετήριο διαφημίσεων. Αυτό μπορεί να βοηθήσει τους ερευνητές να μελετήσουν τους αναδυόμενους κινδύνους, όπως εκστρατείες παραπληροφόρησης που επηρεάζουν αρνητικά τη δημόσια υγεία, την ασφάλεια, τον πολιτικό διάλογο, την πολιτική συμμετοχή ή την ισότητα.

5. Με την Πράξη για τις ψηφιακές υπηρεσίες παρέχονται νέα **μέσα προστασίας της ελευθερίας της έκφρασης**, τα οποία αναμένεται να περιορίσουν τις αυθαίρετες αποφάσεις ελέγχου περιεχομένου των πλατφορμών και να προσφέρουν νέους τρόπους ώστε να μπορούν οι χρήστες να αναλαμβάνουν τεκμηριωμένα δράση κατά της πλατφόρμας όταν το περιεχόμενό τους ελέγχεται ή ο λογαριασμός τους περιορίζεται. Για παράδειγμα οι πλατφόρμες θα πρέπει να παρέχουν στους χρήστες πολλαπλά μέσα αμφισβήτησης των αποφάσεων για τον έλεγχο του περιεχομένου, μεταξύ άλλων όταν οι αποφάσεις αυτές βασίζονται στους όρους και τις προϋποθέσεις των πλατφορμών. Οι χρήστες μπορούν να υποβάλουν καταγγελία απευθείας στην πλατφόρμα, να επιλέξουν εξωδικαστικό όργανο επίλυσης διαφορών ή την προσφυγή στα δικαστήρια. Περαιτέρω, η Πράξη επιβάλλει την υποχρέωση, οι όροι των πλατφορμών να παρουσιάζονται με σαφή και συνοπτικό τρόπο και να σέβονται τα θεμελιώδη δικαιώματα των χρηστών.

6. Η εποπτεία εφαρμογής των κανόνων που επιβάλλει η Πράξη επιμερίζεται

μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής — που είναι κυρίως υπεύθυνη για τις πολύ μεγάλες πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης — και των κρατών μελών, τα οποία είναι υπεύθυνα για μικρότερες πλατφόρμες και μηχανές αναζήτησης σύμφωνα με το κράτος μέλος εγκατάστασης. Με τον Ν. 5099/2024 ορίστηκαν, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο άρθρο 49 της Πράξης, η ΕΕΤΤ ως Συντονιστής ψηφιακών υπηρεσιών και το Ε.Σ.Ρ και η Α.Π.Δ.Π.Χ. ως συναρμόδιες αρχές για την επιβολή της Πράξης στην Ελλάδα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει εκκινήσει επίσημη διαδικασία έρευνας βάσει της πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες κατά των πολύ μεγάλων επιγραμμικών πλατφορών, μεταξύ των οποίων και της Meta, προκειμένου να εξετάσει πιθανές παραβάσεις της Πράξης.

7. Από όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω προκύπτουν τα βασικά οφέλη που έχει για τους χρήστες και την κοινωνία γενικότερα η εφαρμογή της Πράξης για τις ψηφιακές υπηρεσίες, όπως η ενισχυμένη εποπτεία των πολύ μεγάλων πλατφορμών και ο μετριασμός τυχόν συστημικών κινδύνων, όπως η χειραγώγηση ή η παραπληροφόρηση.

Η προστασία της ελευθερίας της έκφρασης και η αντιμετώπιση συστημικών κινδύνων των πλατφορμών, όπως η παραπληροφόρηση και η παρεμπόδιση της ελεύθερης διενέργειας εκλογών, αποτελούν βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πρόσφατες δηλώσεις του Μαρκ Ζούκερμπεργκ, ο οποίος ανακοίνωσε σημαντικές αλλαγές στις πολιτικές ελέγχου περιεχομένου της Meta και χαρακτήρισε την Πράξη για τις Ψηφιακές Υπηρεσίες της ΕΕ (DSA) ως θεσμοθετημένη λογοκρισία, πυροδότησαν έντονες συζητήσεις. Όπως τόνισε η Επίτροπος της ΕΕ Henna Virkkunen τέτοιοι ισχυρισμοί είναι λανθασμένοι. Το DSA δεν έχει στόχο να επιβάλει λογοκρισία, αλλά αντίθετα στοχεύει στη δημιουργία δομών λογοδοσίας για τις πλατφόρμες για τους περιορισμούς που επιβάλουν σε περιεχόμενο και χρήστες, ενώ παράλληλα παρέχει στους χρήστες νέα δικαιώματα για την προστασία, μεταξύ άλλων, της ελευθερίας της έκφρασης.

Περισσότερες πληροφορίες για την Πράξη είναι διαθέσιμες στον επίσημο ιστότοπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/digital-services-act_el, καθώς και στον ιστότοπο της ΕΕΤΤ: <https://www.eett.gr/psifiakes-ypiresies/>

Παραμένουμε στη διάθεσή σας για οιαδήποτε περαιτέρω πληροφορία ή διευκρίνιση που άπτεται των αρμοδιοτήτων μας.

Ο Πρόεδρος

Καθηγ. Κωνσταντίνος Μασσέλος